

ESPERANTO VS. NEWSPEAK, O EL COSTAT FOSC DE LES LLENGÜES INTERNACIONALS

Nicola Ruggiero*

INTRODUCCIÓ

“La destrucció de paraules és una cosa bonica.” 1984, p. 72

La planificació lingüística és “un conjunt de tècniques d’enginyeria lingüística encaminades a la promoció o salvaguarda de les llengües” (Gobbo 2009: 18). Un cas recent és el sard planificat per esdevenir, des del 1997, la llengua cooficial de Sardenya. La planificació d’una llengua està prevista també per tal de permetre una comunicació relativament equitativa i fàcil entre parlants de llengües i cultures diferents. L’exemple per excel·lència, en aquest àmbit, és l’esperanto, que ha sobreviscut a la mort del seu creador, L. L. Zamenhof. Altres exemples de llengües planificades per a un ús literari són les llengües inventades per J. R. R. Tolkien per a la Terra Mitjana, el dothraki de G. R. R. Martin (*Cançó de gel i de foc*) o el newspeak (novaparla, en la traducció catalana) que George Orwell va inventar per a la distopia 1984.

El cas del newspeak és molt interessant des del punt de vista de la planificació lingüística: si l’esperanto neix per potenciar la llibertat de pensament, el

newspeak intenta anullar-la; si en el primer els parlants tenen llibertat de creació lèxica, en el segon el lèxic està fortament planificat i deturpat per figures retòriques com l’eufemisme, la diàfora, l’oxímoron o el políptot; finalment, l’esperanto neix per a juxtaposar-se a les llengües existents, mentre que el newspeak neix per a substituir-les completament (Gobbo 1997: 23). El newspeak, doncs, és la nèmese de la planificació lingüística, el seu costat obscur; i no podia ser altrament, en tant que 1984 és una distopia, és a dir, una utopia negativa.

Segons la hipòtesi de Sapir-Whorf, molt en voga a la primera meitat del segle xx, la llengua influeix sobre la cultura del parlant. En la versió més forta, el llenguatge determina de manera absoluta la *Weltanschauung* [“visió del món”] del parlant. A partir d’aquest determinisme lingüístic dut als extrems, la principal funció del newspeak és la d’influenciar per mitjà del llenguatge el pensament de la població, reduint a poc a poc les paraules tant en termes numèrics com a nivell de significat.

En aquest assaig parlaré sobre els principis que caracteritzen el newspeak i indagaré les llengües en les quals Orwell es va inspirar per a la seva creació: en

concret el Basic English, l’esperanto i l’interglossa. L’objectiu d’aquest assaig serà analitzar les analogies, diferències i les influències que aquestes llengües inventades han tingut en l’elaboració del newspeak.

NEWSPEAK

El newspeak, traduït en català com a novaparla¹, és una llengua artificial artística inventada per George Orwell per a la seva novel·la 1984. Orwell va escriure aquesta novel·la entre el 1947 i el 1948, imaginant un món distòpic per a l’any 1984 (d’aquí el títol). En aquest món futur, el newspeak és la llengua oficial d’Oceania, un dels tres macroestats d’aquesta distopia; els altres són Euràsia i Àsia Oriental. En paral·lel al newspeak hi ha l’oldspeak (vellaparla),

1 Lluís-Anton Baulenas tradueix *Newspeak* i *Oldspeak* com *novaparla* i *vellaparla* (Orwell 2014); seguint l’original italià, en aquest assaig s’empraran les formes del llibre original anglès, però acompanyades sempre que sigui possible de la seva versió en la traducció catalana; com el mateix traductor fa constar en nota (Orwell 2014: 399-400), alguns elements del newspeak són intradueïbles en català, per la qual cosa s’ometen en l’edició catalana. (Nota del Trad.).

* Nicola Ruggiero és estudiant de màster de Lingüística a la Universitat de Torí. Va llicenciar-se a la Universitat d’Islàndia amb un treball de fi de carrera sobre les autotraduccions de Baldur Ragnarsson, poeta en islandès i esperanto. Ha publicat dos poemaris (*Taglibro de nenifaranto* [“Diari d’un dropo”], 2008, i *La kanto de l’korvo* [“El cant del corb”], 2014). Ha guanyat diversos premis en els Concursos de Belles Arts de l’Associació Universal d’Esperanto.

Traducció: Carles Vela (amb la col·laboració de Gerard Sugranyes).

RESUM

La planificació d'una llengua permet una comunicació relativament equitativa i fàcil entre parlants de llengües i cultures diferents. L'esperanto, que ha sobreviscut a la mort del seu creador, n'és l'exemple per excel·lència. És utilitzat, encara ara, pels activistes per una comunicació més equitativa i al mateix temps és objecte d'estudi.

Tanmateix, quan la planificació lingüística actua des dels principis d'una política totalitària per tal de controlar i impedir el lliure pensament, a tots els nivells cognitius dels parlants, aquesta es transforma en una autèntica i real nemesi lingüística.

La nemesi de l'esperanto segurament és el newspeak (novaparla), un anglès planificat per George Orwell per a la novella distòpica 1984. Segons un determinisme lingüístic dut als extrems, la principal funció del newspeak és la d'influir a través del llenguatge en el pensament de la població, tot reduint a poc a poc les paraules tant en termes numèrics com en termes de significat.

Per a la planificació del newspeak, Orwell va emprar amb tota seguretat el Basic English, l'esperanto i també el poc conegut interglossa. A partir de referències lingüístiques ja localitzades per Gobbo (1997), Sutton (2008), Lins (2017) i altres fonts i tot basant-me en l'*Apèndix* escrit pel mateix Orwell, n'analitzo les principals analogies i diferències i la influència que les llengües mencionades van tenir en l'elaboració del newspeak.

Paraules clau: Orwell, planificació lingüística, esperanto, newspeak, Basic English, interglossa.

RESUMO

Lingvoplanado permesas komunikadon relative justa kaj faciliga interparolantoj de lingvoj kaj kulturoj inter si diferencaj. Anonomazia ekzemplo estas Esperanto, supervivinta la morton de ties planinto, L.L. Zamenhof. Ĝin plu utiligas aktivuloj por pli justa komunikado kaj kiel studobjekto.

Tamen, kiam la lingvoplanado plenumas la principojn de totalitarisma politiko cele kontroladon kaj malhelpadon de la liberpensado, je ĉiu kognativa nivelo de la parolantoj, tiu planado iĝas plena lingvistika nemezo.

La nemezo de Esperanto estas certe Newspeak (Novlingvo), specifa angla lingvo planita de George Orwell por la distopia romano 1984. Laŭ ekstremisma lingva determinismo, Newspeak ĉefe funkcias por influi per la lingvo la penson de la popolo, per laŭgrada malpliigo de la vortoj kvante kaj signife.

Por plani Newspeak, Orwell certe ĉerpis el Basic English, el Esperanto, sed ankaŭ el malpli konata Interglossa. Trovinte referencojn jam en Gobbo (1997), Sutton (2008), Lins (2017) kaj en aliaj, krom la Apendico verkita de Orwell mem, mi analizis la ĉefajn analogiojn kaj diferencojn, kaj la influojn de la antaŭmenciitaj lingvoj pri la planado de Newspeak.

Ŝlosilaj vortoj: Orwell, lingvoplanado, Esperanto, Newspeak, Basic English, Interglossa.

RIASSUNTO

La pianificazione di una lingua permette una comunicazione relativamente equa e facilitata fra parlanti di lingue e culture differenti fra loro. L'esempio per eccellenza è l'Esperanto, sopravvissuto alla morte del suo glottoteta, L.L. Zamenhof. È tutt'ora utilizzato dagli attivisti per una comunicazione più equa e come oggetto di studi.

Tuttavia, quando la pianificazione linguistica attua dei principi di una politica totalitaria per controllare e impedire il libero pensiero, ad ogni livello cognitivo dei parlanti, essa si trasforma in una vera e propria nemesi linguistica.

La nemesi dell'Esperanto è sicuramente il Newspeak (Neolingua), un inglese pianificato da George Orwell per il romanzo distopico 1984. Secondo un determinismo linguistico portato agli estremi, la principale funzione del Newspeak è quella di influenzare tramite il linguaggio il pensiero della popolazione, riducendo man mano le parole sia in termini numerici sia in termini di significato.

Per la pianificazione del Newspeak, Orwell ha attinto con ogni certezza dal Basic English, dall'Esperanto ma anche dalla poco conosciuta Interglossa. Partendo da riferimenti già riscontrati in Gobbo (1997), Sutton (2008), Lins (2017) e altre fonti, e basandomi sull'Appendice scritta dallo stesso Orwell, ho analizzato le principali analogie e differenze, e le influenze che le lingue menzionate in precedenza hanno avuto nell'elaborazione del Newspeak.

Parole chiave: Orwell, pianificazione linguistica, Esperanto, Newspeak, Basic English, Interglossa.

és a dir, l'anglès que fa de lingua franca del macroestat. Segons un determinisme lingüístic dut als extrems, la principal funció del newspeak és influenciar per mitjà del llenguatge el pensament de la població, reduint a poc a poc les paraules tant en termes numèrics com a nivell de significat. Per l'*Apèndix* sabem que l'any 2050 el newspeak ja haurà suplantat del tot l'oldspeak,

que serà considerat extingit. El newspeak s'utilitza en la propaganda per mitjà de pantalles i en el principal diari, el *Times*. Cal fer notar que a la novel·la el newspeak s'utilitza només de manera esporàdica per esmentar els diversos ministeris (*Minipax...*) i a manera d'argot en els títols del *Times*: "times 3.12.83 referent ordredia gg dobleplusnobo refs nopersones reescriuiu sencer sotme-

La principal funció del newspeak és la d'influenciar per mitjà del llenguatge el pensament de la població

tre abansarxivar” (Orwell 2014: 62). Aquesta circumstància no pot sorprendre, ja que, de fet, com a llengua, mai no podria funcionar més enllà del seu intent fictici i literari.

ESPERANTO

L'esperanto és una llengua auxiliar iniciada per Ludwik Lejzer Zamenhof el 1887. El primer vocabulari comptava amb unes 900 arrels. En temps d'Orwell aquesta llengua ja estava molt difosa, sobretot per Europa i la Unió Soviètica, encara que des del 1937 Stalin havia començat a perseguir els esperantistes (Lins 1990: 383-433). Gobbo (1997) i Sutton (2008) esmenten que Orwell no solament coneixia la llengua, sinó també el moviment esperantista o, més exactament, una part molt potent: el moviment anacionalista d'Eügeno Lanti.² Lanti, efectivament, es va casar en segones núpcies amb Helene (Nellie) Limouzin, tia d'Orwell (Quinn 2009: 361, i Sutton 2008: 102); aquests l'acolliren a casa seva durant un temps l'any 1928 i Lanti li parlava exclusivament en esperanto (Gobbo 1997: 23). Garvía (2015), a més, afirma que Orwell segurament va conèixer l'esperanto durant la Guerra Civil espanyola, en què participà entre els voluntaris per combatre Franco: l'esperanto va ser utilitzat a la premsa i a la ràdio i també pel govern català per informar les brigades internacionals sobre el curs de la guerra.

BASIC ENGLISH

El 1930 el filòsof i lingüista anglès Charles Kay Ogden va publicar *Basic English: A General Introduction with Rules and Grammar* [“Anglès bàsic: una introducció general amb regles i gramàtica”], una simplificació extrema de la llengua anglesa que reduïa el seu vocabulari a 850 paraules de

2 Eügeno Lanti (1879-1947), pseudònim d'Eugène Adam, fou el fundador de SAT (*Sennacieca Asocio Tutmonda*, Associació Anacionalista Mundial), moviment anacionalista no neutral que emprava l'esperanto per a la lluita de classes.

les quals solament divuit eren verbs. La gramàtica també fou simplificada i regularitzada. Fou ensenyat a la Xina (Morris 1988: 04) i també a Birmània, a l'Índia, a Llatinoamèrica i en molts estats europeus. Escriptors com H. G. Wells, Julian Huxley o George Bernard Shaw van recolzar amb convenciment el Basic English. Churchill, primer ministre durant la Segona Guerra Mundial, va constituir una comissió per estudiar i valorar els eventuals beneficis de la difusió del Basic English de cara a la propaganda anglesa. Per a la Història roman famós el seu discurs a Harvard el 6 de setembre de 1943: “Aquests plans ofereixen recompenses molt millors que prendre les províncies o les terres d'altra gent, o que sotmetre-les a explotació. Els imperis del futur són els imperis de la ment”³ (Morris 1988: 105).

Orwell inicialment es va mostrar favorable al Basic English “com una mena de correctiu a l'oratoría d'estadistes i publicistes” (Morris 1988: 103), però les seves simpaties mai no van anar més enllà, probablement per la por que es transmutés en un llenguatge manipulador (Morris 1988: 103). De fet no resulta inversemblant creure que el recolzament de Churchill fes sospitar el mateix Orwell; realment és impossible no notar un paralelisme entre els dos imperis de la ment: un el predit per Churchill, l'altre el descrit a 1984.

INTERGLOSSA

L'interglossa és una llengua auxiliar elaborada pel biòleg anglès Lancelot Hogben el 1943. De fet Hogben el que realment va publicar fou un esbós, tal com indica clarament el títol: “Interglossa: A Draft of an Auxiliary for a Democratic World Order” [“Interglossa: esborrany d'un auxiliar per a un ordre mundial democràtic”]. Amb un vocabulari reduït a només 880

3 <https://www.winstonchurchill.org/resources/speeches/1941-1945-war-leader/the-price-of-greatness-is-responsibility> [Consulta: 3 agost 2018].

paraules preses majoritàriament del llatí i del grec –tal com el mateix nom deixa entendre– Hogben es va inspirar segurament en el Latino sine flexione de Peano i en el Basic English, a més d'haver analitzat els pros i contres d'altres llengües auxiliars com el volapük i l'esperanto.

Orwell parla de l'interglossa com a mínim en dos textos. Morris esmenta un article d'Orwell publicat al *Manchester Evening News*: “INTERGLOSSA – Make Do and Talk With 750 Words” [“Interglossa: fer i parlar amb 750 paraules”]. Ja en el títol, i tot seguit en el text, Orwell es refereix a les paraules de Hogben i, com veurem tot seguit, trobarem una economia de paraules similar també en el newspeak. “El sistema d'economia de paraules implícit en el disseny de l'interglossa permet fer amb menys de 750 paraules el que el Basic [English] fa amb 850; però resultaria absurd restringir el vocabulari fins a aquests límits, i més quan el Basic ja té un estoc de mots molt ben pensat amb el qual treballar” (Hogben 1943).

En aquest article, de fet una recensió del *Draft* de Hogben, emergeix la sincera opinió de l'escriptor enfront de les llengües artificials i del seu ús. Dubta que cap llengua artificial pugui obrir-se camí en detriment de llengües ja parlades per centenars de milions de persones: “D'entrada, és difícil creure que alguna llengua artificial, fins i tot si tothom es posés d'acord en una de sola, es pogués obrir camí entre llengües ja parlades per centenars de milions de persones” (Orwell 1943). Morris (1988) emfasitza que Orwell dubtava de les possibilitats de l'interglossa, perquè el Basic English ja era comprensible per a dos-cents o tres-cents milions de persones, però la sospita que el Basic English fos un instrument de l'imperialisme angloamericà era a la vegada una atac contra la llengua i, consegüentment, un distanciament d'ella (Orwell 1943).

En aquesta mateixa recensió, Orwell dubta que Hogben pugui ser la persona

adequada per a crear llengües, si no és per a proves purament tècniques. De fet, l'única crítica explícita d'Orwell a Hogben concierneix la "riquesa" lexical anglesa: "Escriu en un anglès que suggereix que no té més capacitat per a la llengua que una persona sorda en té per a la música". I cita en particular dos passatges presos de la introducció:

1. "La conclusió és ambigua si donem el crèdit merescut al que ha estat un poderós motiu per combatre l'actitud radical de Peano envers les flexions supèrflues que caracteritzen les llengües àries"
2. "No podem desapropiar la pila de modismes nadius que prescriuen terribles col·locacions de mots com ara els bàsics «put up with» per «tolerar» o «put at a loss» per «confondre»".⁴

Aquest últim fragment el trobem també esmentat a *Politics and the English Language* ["La política i la llengua anglesa"] juntament amb altres exemples de pessim anglès a parer de l'escriptor. Orwell, tanmateix, conclou així la seva recensió: "Tot i així, és un llibre estimulant, fins i tot un llibre important. [...] Tot el que cridi l'atenció sobre la necessitat urgent d'un mitjà universal de comunicació i sobre la manera sinistra com algunes llengües vives estant sent utilitzades per a propòsits imperialistes, ha de ser benvingut." Orwell, per tant, coneixia el projecte de Hogben; en aquest sentit és lícit demanar-se si es va inspirar en l'interglossa i en quina mesura.

PRINCIPIS DEL NEWSPEAK

Els principis del newspeak es perfilen a l'*Apèndix*, en què s'aclareix que l'edició del Vocabulari, òbviament fictici, a què es fa referència a l'obra és l'onzena. També s'indica que el propòsit bàsic és el de disminuir les

possibilitats del pensament tot reduint al mínim la tria de mots. Les paraules es divideixen en tres classes diferents que prenen els noms de Vocabulari A, Vocabulari B (dit de les paraules compostes) i Vocabulari C (termes científics). Les regles gramaticals es tracten solament a la primera secció, perquè són les mateixes per a totes.

VOCABULARI A

En aquesta classe es troben les paraules d'ús quotidià com menjar, beure, treballar, però el seu nombre és molt limitat i els seus significats s'han reduït de polisèmics a monosèmics. Se n'han eliminat ambigüitats i matisos. En relació amb això, Pool i Grofman hi veuen una clara analogia amb l'esperanto per la seva gairebé absència de paraules polisèmiques (Pool i Grofman 1984: 6, i Pool 2016: 68-77), mentre que Morris sosté que de fet el Vocabulari A es correspon amb el nucli de les 850 paraules del Basic English (Morris 1988: 111). Fink sosté que la reducció a monosèmia del vocabulari del newspeak és l'eco d'un comentari d'Orwell a l'interglossa:

les llengües internacionals naturalment no es van dissenyar amb propòsits literaris, però si han de ser utilitzades com a arma contra el nacionalisme que el professor Hogben tem amb raó, tampoc no poden ser un argot merament tècnic i científic. Han de ser capaces d'expressar significats força subtils amb el màxim de claredat. (Fink 1971: 157)

Fink (1971: 159) sosté que hi ha un altre eco en el fet que el glossari primari de l'interglossa enumera totes les paraules que un principiant necessita per expressar-se amb fluïdesa en les tasques quotidianes, mentre que per a altres camps, com ara un discurs tècnic, serà necessari construir termes *ad hoc*.

Les dues principals característiques del newspeak són: (1) gran intercanviabilitat entre les diferents parts del discurs; (2) regularitat.

Tota paraula d'aquesta llengua podria ser utilitzada com a verb, com a nom, com a adjectiu o com a adverbi. Fink cita el sisè capítol de l'interglossa de Hogben, on uns quadres d'amplificadors il·lustren la inter-

En temps d'Orwell l'esperanto ja estava molt difós, sobretot per Europa i la Unió Soviètica, encara que des del 1937 Stalin havia començat a perseguir els esperantistes

Orwell segurament va conèixer l'esperanto durant la Guerra Civil espanyola, en què participà entre els voluntaris per combatre Franco: l'esperanto va ser utilitzat a la premsa i a la ràdio i també pel govern català per informar les brigades internacionals sobre el curs de la guerra

El propòsit bàsic del Newspeak és el de disminuir les possibilitats del pensament tot reduint al mínim la tria de mots

4 (1) "The conclusion is dubious if we give due weight to what has been a powerful motive militating against Peano's radical attitude to superfluous flexions of the type characteristic of Aryan languages". (2) "We cannot play ducks and drakes with a native battery of idiom which prescribes such egregious collocations of vocables as the basic 'put up with' for 'tolerate' or 'put at a loss' for 'bewilder'"

canviabilitat de preposicions, conjuncions, adjectius, adverbis i substantius. Aquí cito alguns exemples sobre els

amplificadors; en concret, marcadors de temps a la taula 1 i marcadors de lloc a taula 2. Hom hi troba que la intercan-

viabilitat no té sempre una traducció possible, però sí que és virtualment possible.

Taula 1: Interglossa – Amplificadors: marcadors de temps

AMPL ⁵	PREP	CNJ	ADV	ADJ	SUBST
anni	(en) l'any	–	anualment	anual	any
chron	a (+ART)	quan	quan	cronològic	esdeveniment
di	(en) el dia	–	diàriament	diürn, diari	dia
eo	(en) el matí de	–	al matí	matutí	dematí

Taula 2: Interglossa – Amplificadors: marcadors de lloc

AMPL	PREP	CNJ	ADV	ADJ	SUBST
a(d)	a, en, prop de	–	–	–	–
antero	davant de	davant de	davant	anterior	“situació anterior”
apo	lluny de	–	des d'allà, lluny, vers l'exterior	visible des d'allà	–
boreo	al nord de	–	al nord	septentrional	nord, septentrió

D'altra part, en interglossa els verboides poden substituir una forma verbal acabada, el corresponent substantiu abstracte i l'adjectiu. En newspeak existeixen els noms-verbs; en interglossa els amplificadors i els verboides (Taula 3):

(1)	U	tene	de	infanti	
	La	custòdia-VBOID	del-AMPL.PREP	nen	
					‘La custòdia del nen.’
(2)	U	phobo	de	theo	
	El	temor-AMPL.GENERAL	de-AMPL.PREP	déu	
					‘El temor de déu.’

5 Aquí, com arreu de l'assaig, s'usen les abreviatures de les Leipzig Glossing Rules (https://www.eva.mpg.de/lingua/pdf/Glossing_Rules.pdf [Consulta: 3 agost 2018]); tanmateix, per a alguns elements gramaticals, l'autor d'aquest assaig s'ha permès la llicència d'inventar-se'n de noves per pura necessitat. Al final de l'assaig el lector trobarà en apèndix un llistat amb totes les abreviatures utilitzades.

AFIXOS

En newspeak els adjectius i els adverbis es deriven del nom-verb afegint-li afixos. En concret el sufix *-ful* (*-ple*, en la traducció catalana) per als adjectius, *-wise* (*-mode*) per als adverbis. Així doncs, partint del nom-verb *speed* (*ràpid*) tenim *speedful* (*ràpidple*) i *speedwise* (*ràpidmode*). Mentre que no és possible trobar analogies en Basic English o en interglossa, és evident la remissió a

l'esperanto, on la desinència en *-a* per als adjectius i en *-e* per als adverbis deixa clar el mode d'obtenir aquestes formes. Sarasua, per tal de traduir en esperanto el sistema de sufixos del newspeak (*Novlingvo*, en esperanto), usa *-eca* i *-maniere* (Orwell s.d.: 1), mentre Broadribb no tradueix a l'esperanto, sinó que conserva les paraules angleses amb algunes excepcions: per exemple, de l'anglès crea el calc *Novparolo* (Orwell 2015: 220).

El prefix *un-* (*in-*, en la traducció catalana) en newspeak indica un autèntic i exacte antònim, a diferència d'*un-* en Basic English i de *no-* en interglossa, que tant poden ser autèntics i veritables antònims complementaris com antònims graduables (és a dir, quan la negació d'un dels dos termes no implica per força l'altre) (Beccaria 2004: 70). En esperanto, que distingeix entre els prefixos *mal-* i *ne-*, el prefix *mal-* funciona exactament com *un-* en newspeak.

Taula 3: Interglossa: amplificadors – Newspeak: noms-verbs

Newspeak (novaparla) (N)	Interglossa (I)	Significat i exemples
knife (ganivet)	secto	tallar, seccionar SUBST (N) knife (ganivet) (I) secto VB (N) knife (ganivet) (I) secto ADJ (N) knife(ful) (ganivetplè) (I) secto
speed (ràpid)	celero; veloce	rapidesa; ser ràpid; ràpid SUBST (N) speed (ràpid) (I) celero VB (N) speed (ràpid) (I) celero ADJ (N) speed(ful) (ràpidple) (I) celero ANT (N) unspeedful (inràpidple) (I) no-celero ADV (N) speedwise (ràpidmode) (I) celero muto

REGULARITAT

En newspeak el plural acaba sempre en *-s* o *-es* segons el cas: de les paraules *man*, *ox* i *life* (*home*, *bou* i *vida*) n'haurem *mans*, *oxes* i *lifes* (*homes*, *bous* i *vides*). En aquest cas Orwell pren la regla del Basic English (que tanmateix preveu excepcions: *feet*, *knives*, *men*), tot exagerant-la amb la regularitat de l'esperanto.

Per als graus de comparació s'usen els mateixos sufixos del Basic English, *-er* i *-est* (*good*, *gooder*, *goodest*), però de forma extrema: si en Basic English *more* i *most* s'usen per als mots polisil·làbics, en newspeak les formes irregulars *more* i *most* són abolides.

Les úniques paraules encara permeses amb declinacions irregulars són els pronoms, els adjectius relatius i demostratius i els verbs auxiliars.

VOCABULARI B: PARAULES COMPOSTES

En aquesta classe es troben les paraules construïdes amb objectius polítics, així com aquelles que no tenen una implicació política però que pretenen imposar una actitud mental: “Els mots B eren una mena de taquigrafia verbal. Sovint, amb poques síl·labes, contenien sèries senceres d'idees i, al mateix temps, s'expressaven més acuradament i amb més contundència que el llenguatge corrent” (Orwell 2014: 400–401). No sorprendrà trobar en aquests mots un eco de Richardson a *Learning Basic English* [“Aprendre Basic English”]: “Utilitza qualsevol combinació de paraules per formar compostos si llurs significats són clars a partir de les paraules per separat [...]; *postcard*, *overseer*, *beeswax*, *upside-down*, *looking-glass*, *good-looking*, *left-handed*, etc.” [correu + targeta = postal, sobre + vident = supervisor, abelles + cera = cera d'abella, amunt + avall = de cap per avall, mirar + vidre = mirall, bo + mirar = atractiu, esquerra + passar = esquerre] (citada a Morris 1988: 111).

En canvi, sobre aquesta classe de paraules Fink sosté que Orwell segurament es va inspirar en el llibre *The Road to Serfdom* [“El camí a la servitud”], després d'haver-lo ressenyat, i en paraules com *komintern* o *minculpop*⁶ (Fink 1971: 162). Tal vegada es va inspirar també en l'esperanto *esperkoro*,⁷ comprensible ja que va estar en contacte amb l'esperanto en l'entorn de Lanti. Encara, Morris (1988: 112) sosté que al Vocabulari B totes les paraules són axiològiques: “L'ús d'una paraula requereix estar d'acord amb la moralitat implícita i l'avaluació emocional d'allò que és anomenat. Així, el newspeak aconsegueix un control lingüístic sobre les emocions, per elles mateixes incontrolables i potencialment subversives.”

El *Duckspeak* (*àneparlar*, en la traducció catalana) encaixa de ple en el Vocabulari B i remet clarament a una frase usada per Hogben: “We cannot play ducks and drakes” [“no podem malgastar”, literalment “no podem barrejar ànegues i ànecs”], considerada per Orwell com exemple d'un ús pèssim de la llengua anglesa. Orwell, de fet, suportava malament frases fetes com aquesta o mots derivats del llatí com ara “egregious” [“atroç”]. Literalment *Duckspeak* (*àneparlar*) significa “clacar com un ànec”, però com molts mots del Vocabulari B té un significat ambivalent; per tant, si en un article del *Times* hi havia un comentari sobre un orador que se cenyia al *Goodthink* (*benpensar*), aquest era un *Doubleplusgood Duckspeaker* (*dobleplusbò àneparlant*), la qual cosa era, sens dubte, un càlid compliment.

6 *Komintern*, del rus *Kommunističeskij internacional*, en referència a la Tercera Internacional; *minculpop* o *Min-CulPop*, de l'italià Ministero della Cultura Popolare, nom del ministeri de propaganda italià durant l'època feixista (Nota del trad.).

7 *esperkoro* = *esper(antista) kor(espondant)o*; en l'esperanto soviètic era la fórmula emprada per indicar un esperantista que s'escribia amb esperantistes estrangers: “iu nia esperantisto skribas al sia eksterlanda esperkoro” [“un dels nostres esperantistes escriu al seu *esperkoro* estranger”] (Bronštejn 2016: 294).

Un exemple interessant pot ser *Goodthink* (*benpensar*) (Taules 4 i 5) declinat com a nom-verb (VB-SUBST), com a verb conjugat en pretèrit i en participi passat (PST+PP) i en participi present (PRES.P), com a adjectiu (ADJ), com a adverbi (ADV) i com a nom verbal (VN).

Taula 4: *Goodthink* declinat 1

	VB-SUBST	PST+PP	PRES.P
Newspeak	goodthink	goodthinked	goodthinking
Novlingvo	bonpensi/-o	(ad)bonpensita	–
Novaparla	benpensar	benpensat	benpensant

Taula 5: *Goodthink* declinat 2

	ADJ	ADV	VN
Newspeak	goodthinkful	goodthink-wise	goodthinker
Novlingvo	bonpenseca	bonpens-maniere	bonpensulo
Novaparla	benpensarplè	benpensarmode	benpensador

CONCLUSIÓ

En aquest breu assaig he provat d'analitzar els principis que caracteritzen el newspeak i he indagat les llengües de les quals Orwell es va servir per a la seva creació. És possible sostenir que per motius obvis la font principal fou el Basic English, tant en la morfologia com en la filosofia de fons, que Orwell parodia intencionadament fins a l'excés.

Per fer això va prendre també algunes característiques de l'esperanto, com ara la seva extrema regularitat i productivitat, mentre que de l'interglossa en va prendre la seva característica d'intercanviabilitat entre les diferents parts del discurs i, juntament amb el Basic English, el seu lèxic reduït al màxim.

BIBLIOGRAFIA

- Beccaria, Gian Luigi (2004). *Dizionario di linguistica*. G. Einaudi.
- Bronštejn, Mikaelo (2016). *Mi stelojn jungis al revado*. Impeto.
- Fink, Howard (1971). "Newspeak: the Epitome of Parody Techniques in «Nineteen Eighty-Four»". A: *Critical Survey* 5(2), p. 155–163. En línia: <http://www.jstor.org/stable/41553870> [Consulta: 5 agost 2018].
- Garvía, Roberto (2015). *Esperanto and its Rivals: the Struggle for an International Language*. University of Pennsylvania Press.
- Gobbo, Federico (2009). *Fondamenti di Interlinguistica ed Esperantologia*. Raffaello Cortina Editore.
- (1997). "Il dilemma dell'Esperanto. Tra vocazione ausiliaria e naturalizzazione". Treball fi de màster defès a la Università di Torino.
- Hogben, Lancelot (1943). *Interglossa: A Draft of an Auxiliary for a Democratic World Order*. En línia: <https://sites>

ABREVIATURES

ADJ	Adjectiu
ADV	Adverbi
AMPL	Amplificador
AMPL.GENERAL	Amplificador general
AMPL.PREP	Amplificador preposicional
ANT	Antònim
ART	Article
CNJ	Conjunció
PP	Participi passat
PREP	Preposició
PRES.P	Participi present
PST	Temps passat
SUBST	Substantiu
VB	Verb
VBOID	Verboide
VN	Verb nominal

[google.com/site/interglossa1943/](https://www.google.com/site/interglossa1943/)
[Consulta: 5 agost 2018].

Lins, Ulrich (1990). *La danĝera lingvo. Studo pri la persekutoj kontraŭ Esperanto*. Progreso.

Morris, Mary Jo (1988). "Bentham and Basic English: The «Pious Founders» of Newspeak". Dins: *George Orwell: A Reassessment*. A cura de Peter Buitenhuis i Ira B. Nadel. Macmillan Press.

Orwell, George (s.d.) "1984 — Apendico". Apendix traduït en esperanto per Joxemari Sarasua.

— (1943). "INTERGLOSSA — Make Do and Talk With 750 Words". *Manchester Evening News*, 23 de desembre, p. 2. En línia: <https://www.british>

newspaperarchive.co.uk/viewer/bl/0000272/19431223/003/0002
[Consulta: 5 agost 2018].

— (1946). "Politics and the English Language". En línia: http://www.orwell.ru/library/essays/politics/english/e_polit [Consulta: 12 agost 2018].

— (2014). *1984*. Edicions 62. Tradució de Lluís-Anton Baulenas.

— (2015). *Mil naŭcent okdek kvar*. A cura de Donald Broadribb. Autoedició.

Pool, Jonathan (2016). "Lingviko, Politikiko kaj Eklekto". Dins: *Lingua, politica, cultura. Serta gratulatoria in honorem Renato Corsetti*. A cura de Federico Gobbo. Mondial, p. 68–77.

— ; Grofman, Bernard (1984). "Language as Political Control: Newspeak Revisited". Text preparat per al 1984 Annual Meeting de l'American Political Science Association, Washington, D.C., 30 d'agost – 2 de setembre. En línia: <http://www.visionary-knowledge.com/1984/Language%20as%20Political%20Control.pdf> [Consulta: 5 agost 2018].

Quinn, Edward (2009). *Critical Companion to George Orwell: a Literary Reference to His Life and Work*. Facts On File.

Sutton, Geoffrey (2008). *Concise Encyclopedia of the Original Literature of Esperanto, 1887–2007*. Mondial. ■